

AJÁNLÁS

„Non c'è due senza tre.” Így szól egy olasz közmondás. (Magyar megfelelője: Három a magyar igazság.) És éppen ez a közmondás lehetne Ágnes BÁNHIDI AGNESONI mottója, hiszen az *Olasz közmondások* már a harmadik könyve az olasz–magyar témakörben.

Az *Olasz közmondások* című könyv kulturális és nyelvészeti szempontból is nagyon érdekes, a szerző kapcsolatot teremt a két ország, a két nép lelke között, érintve kultúrájuk jellegzetességeit, gondolataik számos árnyalatát, kiemelve kölcsönös egymásra hatásuk jelentőségét.

Az így kialakult képnek ezer arculata van, mely lehetőséget kínál a téma elmélyítésére, ugyanakkor egy esetleges új filológiai és antropológiai tanulmány elindítására.

Az évszázadok során számos történelmi kapcsolatról tudunk, mely Olaszországot és Magyarországot összekötötte. Különösen sok dokumentum bizonyítja a XIV–XV. századi kapcsolatokat Magyarországon és Siena városa között, ahol a szerző él.

Barbarossa Frigyes 1167-ben Szabad Várossá nyilvánította Sienát. Véres harcok és állandó politikai változások követték egymást évek hosszú során át, ennek ellenére a megszerzett önállóság elősegítette a területi terjeszkedést és a gazdasági növekedést. Egy viszonylag békés időszakban – 1292-től 1355-ig – a Kilencek kormányzása alatt születtek meg a legjelentősebb művészeti és építészeti remekművek, melyek a mai napig egyedülállóvá teszik Siena városát a világon.

Ebben a periódusban, mely joggal nevezhető a Sienai Köztársaság „aranykorának”, alakult meg a Sienai Tudományegyetem, egyike Olaszország legrégebbi egyetemeinek. Korhű dokumentumok igazolják, hogy a hallgatók között Alpokon túli diákok is voltak, köztük magyar tanulók is.

A középkorban az egyetem hallgatóit „societas”-okra osztották fel, ezen belül pedig, a nyelvek alapján nemzetekre. A Sie-

nai Egyetem diákjai egy rektort választottak maguk közül, aki 1332-ben – ahogy ezt a Biccherna (a sienai Pénzügyi Bíróság) egyik jegyzőkönyve tanúsítja – magyar diák volt: Messer Jacomo d'Ongaria.

Magyar diákok nevével találkozhatunk a Szent Domonkos Templomban őrzött nyilvános iratokban és a sírokon is, ilyen például a fiatal Verbewczy (Verbőczy) neve, aki egy véres verekedés áldozata lett.

Mindez mutatja, hogy Siena ősi időktől fogva nemzetközi kulturális és nyelvészeti központ. Különösen a nyelvtanítás volt jelentős, 1585-ben alapították a Toszkan Nyelv Tanszéket Sienában, a mai Külföldiek Egyetemének az előfutárát, amelyik 1917 óta terjeszti az olasz nyelvet és kultúrát a világban.

Siena és Magyarország között művészeti téren is léteztek kapcsolatok: velencei, firenzei, de sienai mesterek hatása is érezhető a magyar művészek munkáiban. Többek közt megemlíthetjük a sienai Pietro di Simone aranyművest (gúnynevéen: Pietro Gallico), aki 1331-ben követte Magyarországra Károly Róbert Anjoukirályt, miután az Anjou-ház szerezte meg a magyar trónt. Pietro di Simone tehetsége és a királyhoz való hűsége elnyerte jutalmát, Erdélyben kinevezték Szepesvár vicomte-jának és várnagyának.

Egy másik magyar, Magyarországi Jakab János, „pictor et aurifex”, festő és aranyműves, Sienában dolgozott a Dóm építésénél mint festő és aranyozó, és komoly városi munkákra kapott megbízásokat: 1388-ban részt vett a Concistoro (Városi Tanács) munkájában, ezenkívül két alkalommal, 1394-ben és 1403-ban megválasztották „Capitano del Popolo”-nak (városi adminisztrációs tisztség: a Nép Kapitánya).

Giovanni di Zagrab, akit Giovanni delle Bombarde-nak neveztek, Girolamo del Pacchia, a Cinquecento elején élt sienai festő őse, szintén magyar származású művész volt, aki a XV. században dolgozott Sienában. Katonai mérnökként 1432-ben érkezett a városba Zsigmond magyar király kíséretében. Egy fontos szerződést kötött a Sienai Köztársasággal ólom, salétrom és puskapor szállítására. Sienában ágyúöntéssel foglalkozott. Művészetének nyomait a sienai Santa Maria in Fontegiusta templom őrzi.

Zsigmond király hosszasan időzött Sienában és szoros kapcsolatban állt a kor politikai és intellektuális szempontból igen fontos személyiségével: Sienai Szent Bernáttal.

A sienai szent a király bizalmasa lett, és fontos szerepet játszott az uralkodó és a pápa közt 1433-ban létrejött diplomáciai megállapodás megkötésében.

Egy időközben sajnos elveszett sienai jegyzőkönyv ezeket a sorokat tartalmazta ezzel kapcsolatban:

„Ezernégyszázharminckettőben
az adóhivatal vezetőjének feljegyzése szerint
Zsigmond király Sienában járt
fontos, kellemes emberek társaságában.
E városi épület lábánál
hitről és szabadságról nyilatkozott.”

Szent Bernát szoros és élénk kapcsolatokat ápolt magyar szerzetes társaival és a magyarokkal. IV. Jenő pápa kérésére a törökök elleni keresztes hadjárat szükségességét hirdette prédikációiban. A törökök ekkor már Magyarország déli határaihoz érkeztek.

Később, 1526-ban II. Lajos, Jagelló-házból való király a sienaiaktól is kért segítséget, hogy szembeszállhasson I. Szulejmán szultán előrenyomuló seregével.¹

A későbbi időkben is gyakoriak voltak az olasz-magyar kapcsolatok, az Ausztria elleni 1848-as forradalom és szabadságharc idejében, valamint Garibaldi seregében, az Ezrek között magyar harcosok is küzdöttek a szabadságért. A szabadság közös eszméje egyesítette őket, azonban az Első Világháború alatt a két nép ellentétes oldalon harcolt.

Simonetta Losi

*(A Sienai Tudományegyetem Külföldi Diákokat Oktató Tanszékének
nyelvtanára – Újságíró)*

¹ CATONI G., *Relazioni culturali tra Siena e l'Ungheria sec. XIV e XV*, in: "Ungheria d'oggi" – Atti del Convegno italo-ungherese di studi rinascimentali. Spoleto, 9-10 ottobre 1964.